

fra nettdebatten
www.dagsavisen.no

LO til krig mot svenskekur

Denne debatten er symptomatisk på at ingen politikere ser ut til å innse at det er arbeidskraftmangel i Norge. Dette hadde ikke vært et problem om man ikke hadde stanset arbeidsinnvandringen. Høy pensjonsalder, pensjonsjusteringer, sykelønnsordninger. Staten nekter å øke skattene og samtidig nekter de arbeidere å komme for holde hjulene i gang i Norge. Dette skyldes eldrebølgen og er et problem som vi ikke kan koste under tepper lengre. Mens man tviholder på sin menneskerettighetsstridige rasistiske innvandringspolitikk av frykt for sin egen kvalme skygge, så håper man å spare inn på de livsnødvendige sosiale rettighetene, men dette handler i bunn og grunn ikke om hvor mye utgifter det er til folks rettigheter, men mangel på arbeidere. Norge har en usunn lav arbeidsledighet, samtidig som man har omslagsvis 100.000 av manglende arbeidere, og dette problemet vil bare fortsette å øke. Samtidig må stat og kommune innse at vel halvparten av de uføretrygdede er dette pga. strukturelle overgrep som politi, psykiatri, militær og andre institusjoner har påført sitt eget folk. Man kan ikke late som om staten ikke skaper psykisk og fysisk syke mennesker lengre. Det er om lag 50.000 alvorlige menneskerettighetsbrudd i Norge hvert eneste år begått av statens enten aktive eller passive politikk, det kan vel lett regnes om til ca. halvparten av de uføretrygdede.

Nikolai Torp Dragnes

Hvorfor går en ikke tilbake til 90-tallet og gjeninnfører tre karensdager? Har ikke LO oppfattet at det er arbeidsledigheten som gjør at noe må gjøres? Det var som arbeidsgiveren min sa: Når det er dårlige tider er dere vel med på å gå ned noen kroner i timelønn. Så fort det ble bedre med ordre gikk vi straks opp i lønn igjen.

TMS

IVAR A. IVERSEN
Debattdirektør

Kronikk: 6000 tegn inkl. mellomrom.
Hovedinnlegg: 4000 tegn.
Innlegg/replik: 2-3000 tegn.
Kortinnlegg: 800-1500 tegn.
Sendes til: debatt@dagsavisen.no

Legg ved portrettfoto. Innleggene kan legges ut på nett. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innleggene.

Bruken av fossil energi må ned. En global avgiftspolitik er det viktigste og mest effektive virkemidlet.

Vi trenger global CO₂-avgift

KRONIKK

- ERIK TRØMBORG
- PER KRISTIAN RØRSTAD
- HANS FREDRIK HOEN
- BIRGER SOLBERG

Norsk senter for bioenergiforskning/Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

De fleste er enige om at CO₂-utslippene må reduseres betydelig for å begrense den globale oppvarmingen, men som vi ser fra klimatoppmøtet i København er det vanskelig å komme til enighet om hvor store kuttene i utslippene skal være.

En global CO₂-avgift ville forenklet de internasjonale forhandlingene fordi en ikke ville trengt å diskutere i detalj hvor mye hvert enkelt land skal redusere utslippene. En avgift vil dessuten sørge for at utslippene reduseres der det er mest effektivt å redusere dem. Dessverre er det ingen forhåpninger om et slikt handlekraftig vedtak i COP15.

Klimautfordringene møtes heller med et konglomerat av virkemidler. Dagens situasjon karakteriseres av mye byråkrati, tilfeldige politiske debatter og svært ulike vilkår for ulike teknologier og sektorer – og ikke minst: fortsatt økning i CO₂-utslippene. En global avgift på CO₂ vil erstatte de aller fleste andre virkemidlene og gi de nødvendige insentivene til reduksjoner i utslippene.

Kvoter er det dominerende virkemidlet i de internasjonale klimaforhandlingene. Kvoter kan i prinsippet gi den samme tilpasningen som avgifter, og dermed være effektivt. Det er imidlertid to viktige argumenter mot kvoter: usikkerhet og redusert fleksibilitet.

Kvotepreisen i EUs kvotemarked, som Norge er med i, varierer relativt mye. Dette gjør beslutninger om investeringer i ny teknologi mer krevende fordi en ikke vet hva verdien av redusert utslipp vil være i fremtida. Selv Statoil, som daglig håndterer prisusikkerhet, ønsker avgift framfor kvoter.

Kvoter gir i tillegg liten fleksibilitet fordi det totale utslippet er gitt i utgangspunktet. Virkemidler for å fremme enkelte energikilder vil derfor bare føre til en omfordeling av utslippene innenfor den gitte rammen. Dette betyr at virkemidler for å fremme for eksempel ny fornybar energi – slik som grønne sertifikater – i virkeligheten blir subsidiering av redusert produksjon og utslipp i utenlandske kull-

Brasils regnskoger kan aldri alene redde norske isbreer, slik statsministeren hevder. Det skriver kronikkforfatterne. FOTO: SCANPIX

kraftverk. Kvoter fører til at vi blir bundet på hender og føtter.

En CO₂-avgift som gjenspeiler de globale skadepotensialene ved å slippe ut mer CO₂, vil gi en tilpasning som sikrer en riktig balanse mellom utslipp og CO₂-besparende tiltak som rensing, lagring og utvikling og bruk av fornybar energi. En slik avgift er også i tråd med prinsippet om at «forurensere betaler», noe som virker fornuftig for de fleste. Virkningen av utslipp er uavhengig av kilde, og alle sektorer bør derfor møte den samme kostnaden ved utslipp. Med dagens ordning deles gratis kvoter ut til enkelte deler av industrien mens andre deler av industrien er uten reell regulering.

En global harmonisert CO₂-avgift er den mest effektive måten å gi konsistente signaler til beslutningstakere i millioner av bedrifter og offentlige etater og til milliarder av forbrukere. Ved en global avgift stilles vi alle overfor en realistisk pris for de CO₂-utslipp som følger av beslutninger om forbruk, produksjon og investeringer. Inntektene fra en slik avgift vil kunne brukes effektivt til klimatilpassing og fordeling, og slik sett gi en ytterlig positiv effekt.

Dersom Norge har høyere ambisjoner enn det resultatet en global CO₂-avgift vil gi, kan vårt engasjement og ressurser brukes til FoU, innsats til CO₂-besparende tiltak og støtte til land hvor høyere oljepriser gir store negative sosiale konsekvenser.

Utslippene av CO₂ og andre klimagasser er vår største fellesutfordring. Stortparten av utslippene stammer fra bruken av fossil energi. Sammenhengene er derfor enkle, og løsningen tilsvarende enkel: avgiftslegging av fossile energikilder. Det er ingen grunn til å lage kompliserte virkemidler som prøver å løse mange problemer på en gang.

Utslippene fra avskoging er selvsagt også viktige. Disse utslippene er langt lavere enn fra fossile kilder, men å redusere dem kan likevel være et viktig klimatilpassingstiltak. Imidlertid, Brasils regnskoger alene kan aldri redde norske isbreer, slik statsministeren synes å hevde – det er det bare redusert bruk av fossil energi som kan.

nivå i Norge, men sikre at ressursene til CO₂-besparende tiltak brukes på en mer effektiv måte. Lavere energibruk i prosessindustrien, dyrere internasjonal transport, mindre bruk av kunstgjødsel, høyere elpriser, energieffektivisering og mindre bruk av olje til oppvarming er eksempler på effekter i Norge av en slik global CO₂-avgift.

En global harmonisert CO₂-avgift er den mest effektive måten å gi konsistente signaler til beslutningstakere i millioner av bedrifter og offentlige etater og til milliarder av forbrukere. Ved en global avgift stilles vi alle overfor en realistisk pris for de CO₂-utslipp som følger av beslutninger om forbruk, produksjon og investeringer. Inntektene fra en slik avgift vil kunne brukes effektivt til klimatilpassing og fordeling, og slik sett gi en ytterlig positiv effekt.

Dersom Norge har høyere ambisjoner enn det resultatet en global CO₂-avgift vil gi, kan vårt engasjement og ressurser brukes til FoU, innsats til CO₂-besparende tiltak og støtte til land hvor høyere oljepriser gir store negative sosiale konsekvenser.

Utslippene av CO₂ og andre klimagasser er vår største fellesutfordring. Stortparten av utslippene stammer fra bruken av fossil energi. Sammenhengene er derfor enkle, og løsningen tilsvarende enkel: avgiftslegging av fossile energikilder. Det er ingen grunn til å lage kompliserte virkemidler som prøver å løse mange problemer på en gang.

Utslippene fra avskoging er selvsagt også viktige. Disse utslippene er langt lavere enn fra fossile kilder, men å redusere dem kan likevel være et viktig klimatilpassingstiltak. Imidlertid, Brasils regnskoger alene kan aldri redde norske isbreer, slik statsministeren synes å hevde – det er det bare redusert bruk av fossil energi som kan.

FNs konvensjon for barns rettigheter har nylig fylt 20 år. Vi har feiret oss selv med kake og proklamert at Norge er et av de beste landene for barn å vokse opp. Men det er langt igjen når det gjelder barns rettigheter i praksis, også her til lands.

Alle barn har rett til ... eller?

DEBATT
CAMILLA
VÅR BIRKELAND
Forfatter og barnevitestudent, HIO

La oss først se på hvordan konvensjonen fungerer. Når et land har skrevet under på samlingen av fine utsagn om at «Alle barn har rett til ...», er det opp til landet selv hvordan den praktiske gjennomføringen skal foregå. Hvert femte år sender så hvert land sin rapport om hvordan ståa er, til FN's komité for barns rettigheter. Men det finnes ingen form for rettslig forfølgning dersom et land bryter konvensjonen. Det finnes heller ikke noe individ-klagessystem etter barnekonvensjonen.

På toppen av det hele, er det helt opp til hvert enkelt land om det velger å si sannheten om hvordan konvensjonen etterleves. Det finnes dessuten ulike meninger om hva artiklene innebærer. Artikkel 3 nr. 1 er et eksempel på en slik vag regel: Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle spørsmål som vedrører barnet. Men hva er egentlig barnets beste? Her er det mange ulike meninger, både i generelle politiske spørsmål og i konkrete saker.

Nå som vi nærmer oss jul, kunne vi kanskje illustrere FN's gjennomføring av konvensjonen internasjonalt, med ordutvekslingen julenissen har i de tusen hjem

på julaften: «Har dere vært snille (mot barn i år?» «Jaaaa!» roper alle. En enkelt nerdete sjel drister seg til å spørre: «Hva legger du i ordet snill?» Men det vet ikke julenissen hva han skal svare på. Og når lillebror som ikke ennå har lært seg å lyve, utbryter: «Neeeee, ikke alltid ...», da har ikke FN's komité for barns rettigheter, fortsatt i julenissens skikkelse, andre muligheter enn å sette seg ned og prøve å snakke ham til rette. Så mye for den internasjonale, rettslige gjennomføringen av barnekonvensjonen.

Her på hjemlige trakter er det lagt i Barne- og likestillingsdepartementets hender å forvalte sannheten om hvorvidt vi behandler barna bra noe eller ikke. Balanserende midt mellom den politiske virkeligheten på den ene siden, og rollen som ansvarlig organ for blant annet barnevernet på den andre, er det altså Barne- og likestillingsdepartementet vi setter vår lit til for å gi uttrykk for om vi har vært snille nok mot barna de siste fem årene. Utan at noen nevner ord som «dobbelrolle», ei heller «trippele», er det altså Barne- og likestillingsdepartementet som sender Norges offisielle rapport til FN's komité, nå sist i 2008.

Heldigvis har vi andre aktører som også sender supplerende rapporter til FN, som Forum for barnekonvensjonen og Barneombudet. Sistnevnte er det lovbestemte organet som skal påse at Norges oppfyller

rettighetene som er beskrevet i barnekonvensjonen. De sendte sin supplerende rapport nå i høst. Barneombudet skal etter loven være politisk uavhengig. Men er de egentlig det? Barneombudets leder utnevnes jo av Barne- og likestillingsdepartementet på åremål. Med dette i bakhodet, er det virkelig flaks for Norges barn at rapporteringen fortsatt kan sies å være uavhengig. Prinsipielt må det allikevel kunne sies å være en alarmerende praksis. For det er vel slik at barn skal ha virkelige rettigheter, og ikke bare rettigheter som høres fine ut i de voksnes festtaler?

Om barns egne rettigheter slik de beskrives i barnekonvensjonen skal kunne tas alvorlig, må det først og fremst en ordentlig gjennomgang til av den uavhengige rapporteringen her i landet. Derneft må Norge ta sine vyer om å være foregangsland innen barnerett på alvor, og gå i spissen for et krav om en bedre gjennomføring av FN's barnekonvensjon internasjonalt. Å arbeide for en internasjonal barnedomstol kunne være et naturlig skritt på veien mot et slikt mål. I det minste må det finnes klagerettigheter på individnivå.

Prinsipløs kritikk og personlig sjikane

DEBATT
KNUT ROGER
ANDERSEN
Styret i Oslo Arbeiderparti

Bare noen timer etter at Barack Obama forlot Norge etter en av de mest betydningfulle fredsprisutdelinger noen gang, kaster kritikkerne seg over lederen i Nobelkomiteen. Kritikken av Thorbjørn Jagland har eskalert i en sirkel.

Fra kritikken ved at han som sittende stortingspresident (selv om han ville gå av noen uker senere) ble utnevnt til leder av Nobelkomiteen, via kritikken at USAs president fikk prisen og hvor Jagland ble personifisert som den ansvarlige for fredsprisen (en kritikk som nesten er forstummet etter at Obama mottok den

og den talen han presenterte) og til nå lønssystemet Jagland har som generalsekretær i Europarådet.

Hva er begrunnelsen for denne ustoppelige kritikken? Hva er motivet? Jeg var en av de tydelige kritikkerne i Arbeiderpartiet rundt 1997–2000 da Jagland var partileder og statsminister. Det ble løst med ett skifte, som alle i dag mer eller mindre hyller. Jaglands funksjoner etter at han gikk av som statsminister og partileder har vært svært internasjonalt involvert. Han er en internasjonalist, og besitter i dag en av Europas og verdenssamfunnets viktigste stillinger. Det er unikt for lille Norge.

Men isteden personifiseres kritikken av lange, institusjonaliserte lønssystemer som har eksistert i mange år direkte på personen Jagland, og ikke systemet.

Kritikken kommer fra en krysning av surmulende parlamentariker som ikke var invitert på nobelbanketten, til de fundamentalistiske Jagland-kritikerne som aldri gir seg. Det er synd at enkelte sentrale politikere lar seg rive med på en kritikk som bygger på en personlig vendetta.

SV's stortingsrepresentanter og finansministeren bør være mer prinsipielle i sitt syn på hvordan man håndterer internasjonale lønssystemer som er etablert i verdenssamfunnet, for å sikre uavhengighet og at ingen internasjonale ledere trekkes sin integritet i tvil, og ikke la dette bli personlig. Har man vanskelig for å akseptere lønssystemet for sentrale stillinger i verdenssamfunnet for å sikre uavhengighet og nøytralitet, får man ta dette opp internasjonalt og ikke i forhold til den sittende generalsekretær i Europarådet.

Til NAVarsete

■ LINE IREN BYE

Førskolelærerstudent, mor til to barnehagebrukere

I Dagsavisen 15.12 sier Liv Signe Navarsete at hun ikke har «noen god forklaring på hvorfor sykefraværet er så stort i barnehagene». Jeg tror jeg kan hjelpe henne litt med et svar. Noe av årsaken kan kanskje være den massive utbyggingen av flere plasser, men jeg tror ikke det påvirker så mye.

Barnehagedebatten har fått helt feil fokus. Ja, det er nødvendig, og ikke minst bra, med plasser til alle som vil ha, men hva går det på bekostning av? Barnehagen skal være et sted for blant annet trygghet, utdanning og danning. Mange barnehager i Norge har store mangler på disse områdene slik de framstår i dag. Det er et enormt press fra flere hold på de ansatte. Kartleggingskrav, vikarstopp og lav pedagogisk dekning er bare noen viktige punkter som må tas tak i. Det er klart man blir syk av dette! Legg til nærhet og omsorg for mange små, med snørrete neser, så har vi forklaringen (og kanskje også løsningen?), på hvorfor sykefraværet er så stort i barnehagene.

Obamas Nobelkrig

■ WILLIAM M. LAFFERTY

Professor i statsvitenskap

I et meget innsiktsfullt innlegg 12.11 har Hans Olav Lahlum framhevet paradoksene rundt tildelingen av Nobels fredspris til Barack Obama. Lahlum påpeker at Obama «brakte en stor del av sin tale til å forsvare bruk av krig som virkemiddel». Men ved å behandle dette som ett av mange paradokser ved tildelingen, går han glipp av det som etter min mening er den mest bastante konsekvens av hele affæren. Paradokser er alltid litt gåtefulle; de tvinger oss til å reflektere over inkonsekvente handlinger og utfall.

Men Obamas omfattende forsvar for «rettferdig krig», og hans meget tendensiøse påstand om at USA kun fører slike krig, har en klar betydning for prisen som ikke er så gåtefull. Ved å gi Obama verdens fremste talerstol for fred, og ved å bifalle talen uten reservasjon, har Nobelkomiteens representanter bidratt til en radikal politisering av prisen. I denne sammenheng er diskusjonen om Obama har fått prisen for tidlig, vesentlig mindre viktig enn at han åpent har brukt den som «Commander-in-chief». Hans «rettferdige krig» framstår som like «hellig» i en amerikansk kontekst som al-Qaidas jihad. At han for eksempel ikke nevnte Vietnamkrigen i det hele tatt; eller de tusenvis av uskyldige afghanere som drepes av USAs «smarte bomber»; eller de forferdelige skjebner som amerikanske soldater lider i etterkant av krigen – er klart i tråd med USAs utenriksideologi.

Fair enough for en amerikansk president. Men når presidenten skal tale i Alfred Nobels fredsånd, og når det norske vertskapet får stjerner i øyner av budskapet, har man krysset en historisk milepæl. De to største «rettferdige krigene» i Obamas forstand var den første og andre verdenskrig. Nobelprisen skulle fungere som en moralsk varselsklokke mot logikken til begge to. Årets tildeling av prisen har snudd dette fullstendig på hodet. Klokkeren har fått en annen klang.